

Universitatea de Științe Vieții "Regele Mihai I" din Timișoara

FACULTATEA DE MANAGEMENT ȘI TURISM RURAL

Drd. ALBU SIMONA NICOLETA

TEZĂ DE DOCTORAT

**DEZVOLTAREA ECONOMIEI COMUNITĂȚILOR RURALE
DIN ZONA MONTANĂ A MARAMUREȘULUI PE BAZA
SPECIFICULUI LOCAL ȘI VALORIFICAREA
IDENTITĂȚII CULTURALE**

Conducător de doctorat

Prof. univ. Dr. MATEOC-SÎRB Nicoleta

Timișoara

2023

University of Life Sciences “King Mihai I” from Timisoara

FACULTY OF MANAGEMENT AND RURAL TOURISM

Drd. ALBU SIMONA NICOLETA

PH. D. THESIS

**THE DEVELOPMENT OF RURAL COMMUNITIES'
ECONOMY FROM MOUNTAINOUS AREA OF
MARAMURES BASED ON LOCAL SPECIFICS AND
CAPITALIZING CULTURAL IDENTITY**

Ph. D. Supervisor

Prof. univ. Dr. MATEOC-SÎRB Nicoleta

Timișoara

2023

TEZĂ DE DOCTORAT

DEZVOLTAREA ECONOMIEI COMUNITĂȚILOR RURALE DIN ZONA MONTANĂ A MARAMUREȘULUI PE BAZA SPECIFICULUI LOCAL ȘI VALORIFICAREA IDENTITĂȚII CULTURALE

Conducător de doctorat: Prof. univ. Dr. MATEOC-SÎRB Nicoleta
Doctorand: ALBU Simona Nicoleta

REZUMAT

În Europa, ruralul, cu toate particularitățile sale a fost studiat foarte multă vreme, iar mare parte a concluziilor identificate subliniază: că activitățile economice, care se desfășoară în mediul rural, sunt foarte puțin diversificate, că în general viața economică a satului este dominată de agricultură, că industria este un sector economic puțin diversificat și că serviciile existente în spațiul rural, nu numai că nu sunt dezvoltate, dar în unele zone aproape lipsesc cu desăvârșire. Prin urmare dezvoltarea spațiului rural, din punct de vedere economic va genera menținerea comunităților locale, și va garanta susținerea socială, iar orientările în acest sens se referă la următoarele aspecte:

- o mai bună gestionare a resurselor naturale și salvarea peisajelor;
- accentuarea măsurilor de protecție a mediului, prin ajutoare acordate zonelor defavorizate și printr-o politică rurală mai coerentă;
- diversificarea culturilor, pentru a asigura exploatațiilor agricole stabilitate economică și ecologică;
- dezvoltarea limitată a zootehniei de tip industrial;
- diversificarea surselor de venituri și crearea de noi locuri de muncă pentru agricultori și familiile lor în spațiul rural;
- orientarea politici agricole către nevoile agriculturii familiale comerciale și a asigurării unor surse alternative de venituri;
- aplicarea unor programe de încurajare a stabilizării tinerilor în mediul rural.

În ceea ce privește arealul montan, la nivel european, acesta reprezintă aproximativ 40% din totalul suprafeței terestre și mare parte din acest areal este rural. Prin urmare atenția concentrată spre studierea arealului rural montan este una susținută. Zona montană se caracterizează printr-o limitare a posibilităților de utilizare a terenului și printr-o creștere apreciabilă a costurilor exploatații lui, cauzate de:

- a) existența, la altitudini mari, a unor condiții climatice dificile, fertilitate scăzută a solului, care au ca efect reducerea substanțială a perioadei de vegetație și a productivității;
- b) prezența, la altitudini joase, a pantelor abrupte și a structurilor morfologice de tip montan, care nu permit folosirea utilajelor mecanizate sau care necesită folosirea unor echipamente speciale, costisitoare.

Pe de altă parte, zona montană prezintă o serie de atuuri, care trebuie exploatate și dezvoltate în mod durabil, care asigură necesitățile prezentului fără a compromite șansele generațiilor viitoare. Printre acestea se numără: peisaje naturale extraordinare; aerul nepoluat; apa potabilă nepoluată; „produsele montane” agroalimentare; locuri unice pentru petrecerea timpului liber; fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale; pajiști cu înaltă valoare naturală, toate acestea fiind resurse la mare căutare în zilele noastre. Regiunile montane permit producerea unor produse agricole de înaltă calitate și pot contribui la diversitatea produselor agricole de pe piața europeană, la conservarea unor specii animale și vegetale, la păstrarea tradițiilor, la desfășurarea de activități industriale și turistice, precum și la combaterea schimbărilor climatice prin protejarea biodiversității și captarea CO₂. Practicile agricole extensive, transhumanța și activitățile forestiere la scară redusă au contribuit la crearea unui mozaic complex de culturi și peisaje care au îmbunătățit considerabil diversitatea, deja complexă, a zonelor montane de pe continentul european. Până nu demult, aceste activități au reprezentat pilonul economiilor montane din Europa, însă în ultimii ani, sub auspiciul evoluției rapide a societății per ansamblu, aceste tradiții au început, treptat, să dispară. Incapabile să se extindă sau să își intensifice activitatea, majoritatea fermelor de la altitudini mari sunt, treptat, abandonate. Pe de altă parte, turismul a devenit o industrie importantă, însă poate exercita o presiune uriașă asupra mediilor montane. Până în prezent, majoritatea activităților s-au axat pe sporturile de iarnă care necesită dezvoltarea masivă a infrastructurii. Cert este că, dacă pentru zonele rurale „bogate” (câmpie, coline), agricultura se susține prin activități intensive, pentru zonele montane una din soluțiile de susținere a dezvoltării acestuia ar fi prin dezvoltarea diverselor forme de turism rural.

Căutarea mediului rural, pentru odihnă și recreere este o tendință generală în practica mondială a turismului actual. De aceea, regiunile rurale ale Europei înscriu turismul, rând pe rând, în cadrul politicilor de dezvoltare locală pe viitor. Turismul integrat în zonele și localitățile rurale reprezintă o alternativă de a rezolva, în același timp, probleme ce privesc, pe de o parte, satul, iar pe de altă parte orașul. Prin turism rural se vor putea rezolva probleme ale politicii amenajării teritoriului, ale echilibrului mediu rural-mediu urban, conturându-se astfel o schimbare socială ce oferă posibilitatea populației de la oraș să-și regăsească rădăcinile, valorile culturale. Multiplele aspecte de diferențiere și decalaje existente privind economiile zonelor montane mai ales în segmentul sensibil al agriculturii montane care încorporează socialul și latura culturală, au creat necesitatea tot mai evidențiată a unei politici montane europene care să conserve valorile existente, să prevină noi pierderi și să asigure recuperarea unor decalaje prea mari între nivelul de dezvoltare din zonele montane. Propunerile de dezvoltare privitoare la zonele montane presupun găsirea unor alternative de valorificare și de mobilizare a resurselor actuale, pe baza unor orientări care iau în considerare activitățile turistice, presupun:

- Dezvoltarea și îmbunătățirea calității produselor turistice;
- Crearea unei rețele între participanți și îmbunătățirea colaborării și a parteneriatului public-privat;
- Creșterea calitativă și cantitativă a promovării turistice-producere și distribuirea de materiale publicitare și de promovare;
- Înființarea și extinderea punctelor de informare turistică regională.

Teza de doctorat cu titlul "**DEZVOLTAREA ECONOMIEI COMUNITĂȚILOR RURALE DIN ZONA MONTANĂ A MARAMUREȘULUI PE BAZA SPECIFICULUI LOCAL ȘI VALORIFICAREA IDENTITĂȚII CULTURALE**" urmărește continuarea cercetărilor referitoare la spațiul rural și zona montană, și mai mult decât atât adâncește cercetările într-un areal concret și complex, zona montană a Maramureșului.

Motivația alegerii acestei tematici derivă din importanța zonei montane la nivel european și din potențialul local deosebit al zonei montane maramureșene ilustrat prin identitatea locală unică și specifică. Cercetarea evidențiază importanța zonei montane românești și europene, gradul de dezvoltare socio-economică a arealului montan maramureșean, vizibilitatea acestui areal pentru activități turistice și modalități/proponeri concrete de valorificare viitoare.

Metodologia de cercetare

Pentru atingerea obiectivelor urmărite în teză metodologia de cercetare abordată este una amplă și laborioasă, specifică fiecărui capitol tratat. A fost utilizată metoda studiului de caz calitativ și cantitativ, având la bază dorința de a realiza o investigație calitativă și cantitativă, care poate permite o extindere mai mare în cercetare, descriere și interpretare. În proiectarea cercetării calitative au fost parcurse mai multe etape, în mod combinat: cercetare teoretică (identificarea și evaluarea surselor de informații, culegerea și analiza de informații secundare, pregătirea cadrului teoretic) și fundamentarea și realizarea unor cercetări cantitative (interviuri/chestionare), centralizarea, analiza și interpretarea datelor reieșite în urma celor două cercetări primare și includerea concluziilor în raportul final. Cercetarea cantitativă a fost utilizată prin prisma unui chestionar, prin care s-a urmărit concentrarea pe identificarea percepției și "viziunii" turiștilor despre satul turistic din arealul analizat. Etapele parcurse, au urmat traseul firesc al cercetării de specialitate, presupunând documentarea, culegerea informațiilor, prelucrarea informațiilor, iar apoi interpretarea și pregătirea concluziilor relevante de inclus în teza propriu-zisă.

Delimitarea ariei de cercetare

Am ales ca zonă de cercetare, zona arealul montan al Maramureșului concretizat în 52 de UAT-uri, iar împărțirea acestora pe tipuri de unități evidențiază un număr de 43 de comune, 1 municipiu și 8 orașe. Prin urmare, spațiul rural este predominant. Elementele care individualizează arealul Maramureșului provin din multiple categorii: fie resurse naturale reprezentate de formele de relief montan, fie antropice reprezentate de stilul specific de viață. Amestecul resurselor de factură naturală, cu meșteșugurile orientate spre prelucrarea lemnului, sau diverse îndeletniciri etno-folclorice, îmbinate cu tradițiile specifice vieții rurale, au scos din anonimat acest areal, poziționându-l pe harta turismului rural românesc și numai.

Maramureșul are câteva puncte de generare a dezvoltării sale sub aspect turistic, care au influențat apariția axelor turistice de dezvoltare rurală. Ținând seama de ansamblul elementelor naturale, istorice, arhitecturale și etnografic-folclorice, ce compun potențialul turistic, se disting următoarele zone: etnografic-folclorică a Țării Maramureșului, zona turistică montană, zona municipiului Baia Mare și împrejurimile și zona Chioar-Lăpuș. Traseele cele mai frecventate pentru valorile etnografice și folclorice sunt: văile Marei și Izei, Sighetu Marmăției și Săpânța, ce poate fi continuat, peste pasul Huța, în pitoreasca și nu mai puțin importanta Țara Oașului.

Obiectivele urmărite în teză

Scopul principal al cercetării desfășurate pe parcursul tezei de doctorat este acela de a identifica gradul de dezvoltare a comunităților rurale din zona montană a Maramureșului și specificul local al acestor comunități, dar în

același timp și percepția despre satul turistic maramureșean, iar pe baza concluziilor desprinse de a propune măsuri speciale având ca scop dezvoltarea economiei acestor comunități.

Prima parte se referă la stadiul actual al cunoașterii în domeniul dezvoltării comunităților rurale și asupra zonei montane la nivel european și românesc. Prima parte a tezei de doctorat constă în primele două capitole. Obiectivele urmărite în prima parte se referă la:

- efectuarea unor cercetări asupra principalilor actori ai dezvoltării rurale;
- identificarea gradului de dezvoltare aferent mediului rural;
- identificarea caracteristicilor și importanței arealului montan European.

Partea a doua prezintă cercetările proprii, pe trei capitole ale tezei, având următoarele obiective generale:

- Identificarea gradului de dezvoltare a comunităților rurale din zona montană a Maramureșului din punct de vedere agricol;
- Analiza gradului de dezvoltare a economiei comunităților rurale din zona montană maramureșeană-componenta socială;
- Identificarea elementelor specifice ce pot stimula activitatea turistică rurală din Maramureș;
- Cercetări pentru identificarea percepției și "viziunii" turiștilor despre satul turistic maramureșean;
- Justificarea valorificării prin turism a comunităților montane maramureșene;
- Creșterea vizibilității comunităților rurale montane din Maramureș și a resurselor rurale prin: propunerea unui plan de dezvoltare a comunităților rurale montane din Maramureș prin turism rural și propunerea valorificării resurselor locale prin prisma satului turistic tradițional.

Capitolul 1 „Cercetări privind stadiul actual al cunoașterii în domeniul dezvoltării comunităților rurale” este orientat spre analiza aspectelor reprezentative din domeniul dezvoltării rurale și urmărește două direcții principale: analiza actorilor dezvoltării rurale și a reperelor ce caracterizează gradul de dezvoltare a mediului rural prin realizarea unor comparații și urmărirea unor tendințe.

În prima parte capitolul unu tratează *actorii principali ai dezvoltării rurale*, plecând de la premisa existenței unei dezvoltări diferențiate între zone/regiuni, mai ales în cazul zonelor/regiunilor rurale, generate de mai mulți factori:

- Modificări ale condițiilor economice, cu referire fie la declinul unor ramuri economice, fie la dezvoltarea/evoluția altora;
- Creștere economică concentrată cu predilecție spre anumite areale/regiuni;
- Predominanța unor areale cu populație redusă și cu un grad mare de dezvoltare a sectoarelor primare;
- Apariția fenomenului firesc de migrare a populației spre zonele/arealele mai dezvoltate, capabile să asigure locuri de muncă și condiții bune de viață.

Problematika dezvoltării mediului rural este una destul de complexă, plecând și de la spațiul unde se aplică. Plecând de la premisa extinderii geografice a spațiului rural se poate susține importanța dezvoltării acestuia în mod sustenabil, însă rămâne la fel de importantă problematica modului de realizare a acestei dezvoltări. La nivel local, comunitatea locală deține o serie de actori, instituții, asociații, a căror rol este nu numai să susțină dezvoltarea ci și să fie implicate activ în acest proces. Actorii principali ai procesului de dezvoltare rurală sustenabilă, la nivelul comunității locale sunt: *comunitatea în sine, fermele familiale și Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile)*.

- Raportat strict la procesul de dezvoltare rurală comunitatea rurală este actorul cel mai reprezentativ, elementul de bază pentru care este necesară dezvoltarea, care este implicat activ în realizarea acestei dezvoltări și care este beneficiar principal al acesteia.

- Diversitatea de forme sub care această fermă familială/gospodărie țărănească se regăsește la nivel comunitar este relativ mare: de la ferma/gospodăria de subsistență până la ferma/gospodăria comercială, însă indiferent de forma de organizare și dimensiunea economică, importanța pentru mediul rural este una covârșitoare. De-a lungul timpului ferma familială/gospodăria țărănească a fost elementul central care a reflectat atât gradul dezvoltării comunității și mediului rural per ansamblu cât și consecințele direcțiilor de dezvoltare adoptate la nivel central și a măsurilor implementate la nivel local.

- Grupurile de Acțiune Locală reprezintă o soluție concretă de a transforma în realitate potențialul pe care comunitatea rurală tradițională îl deține, valorificând astfel satul tradițional și în același timp susținând dezvoltarea socio-economică a acestuia, prin reapariția interesului din partea tinerilor spre acest areal și prin activitățile specifice. Luând în considerare modul de acțiune polivalentă, Grupurile de Acțiune Locală pot acoperi întreaga paletă a problemelor socio-economice din cadrul comunității rurale, iar prin rolul asumat pot genera numeroase beneficii.

Partea a doua a capitolului unu urmărește *reperele gradului de dezvoltare ale mediului rural*. Comunitățile rurale europene dețin ca întindere geografică 83% din totalul teritoriului, o mare parte a populației, și în același timp o mare parte a resurselor ce le conferă unicitate și individualitate. În termeni agricoli particularitățile fundamentale care caracterizează mediul rural european reliefează faptul că:

- la nivelul anului 2021 s-a înregistrat o reducere a numărului de exploatații agricole cu 5,3 milioane, cu alte cuvinte o reducere cu aproximativ 37% potrivit datelor Oficiului de Statistică Eurostat.

- după specializare la nivelul anului 2021 58% din numărul total al exploatațiilor agricole din UE sunt exploatații vegetale, 22% exploatații zootehnice și 19% sunt exploatații agricole cu caracter mixt.

- La nivelul țării noastre mediul rural înseamnă un număr de 2685 de comune, respectiv 13285 de sate. În cifre, în România, zonele rurale ocupă 87% din teritoriul național și au găzduit, în 2019, o populație de aproximativ 9 milioane de locuitori (aprox. 46% din populația totală).

Zonele rurale suferă de probleme structurale, cum ar fi: lipsa oportunităților de angajare atractive, deficitul de competențe, conectivitate slabă și investiții insuficiente în infrastructura digitală și de altă natură și minusuri în serviciile esențiale. Concluzionând se poate spune că mediul rural, reprezentat prin comunitatea rurală este un mediu relativ complex, și nu se rezumă doar la activitatea agricolă, iar susținerea dezvoltării acestuia nu înseamnă doar susținerea activității agricole. Probleme identificate în cadrul comunităților din mediul rural necesită o dezvoltare coordonată, multi-level, cu accente pe partea de durabilitate sau sustenabilitate, sau de ce nu dezvoltare raportată la vremurile actuale, adică smart. Susținerea corectă a viitoarei dezvoltări durabile a comunităților din mediul rural va trebui să ia în considerare cele trei direcții: economică, ecologică și socială, drept un tot unitar.

Capitolul 2 „Studii asupra zonei montane. Aspecte distinctive România și Europa”, analizează particularitățile arealului montan la nivel european, cu ajutorul a trei linii de cercetare:

- *identificarea caracteristicilor și importanței arealului montan european.* Întregul areal montan din Europa reprezintă aproximativ 40% din totalul suprafeței terestre. 19% din populația Europei locuiește în acest areal, iar 14% din populație se presupune că locuiește în imediata vecinătate a zonelor muntoase. Țările europene cu cea mai mare suprafața montană sunt: Norvegia unde 91,30% din suprafața țării este reprezentată de munți, Spania având 55,70% din suprafața țării acoperită de zone muntoase și Suedia cu 50,60% din arealul țării reprezentat de munți. În Elveția regăsim cel mai mare procent al populației, respectiv 84,20% din total în arealul montan. Un procent mare al populației în zonele montane regăsim și în Slovenia (64,90%) și Norvegia (63,40%). La nivelul Europei, populația care locuiește în aceste areale montane și-a asigurat existența prin agricultură cu cele două ramuri ale sale cea vegetală și cea de creștere a animalelor. O importanță deosebită în ceea ce privește desfășurarea activității agricole o au tipurile de suprafețe din zonele montane dar și modul acestora de utilizare. Zonele montane în general, și cu precădere cele din Europa furnizează cetățenilor europeni numeroase servicii și/sau beneficii publice chiar și economice, cum ar fi: reducerea riscurilor naturale, peisaje deosebite pentru practicarea activității turistice dar și pentru petrecerea timpului liber, activități ce sunt esențiale pentru locuitorii unui continent în general urbanizat, posibilități de păstrare a biodiversității, existența unor rezerve de apă unice, produse, în general și produse alimentare în special, de calitate superioară.

- *justificarea conexiunii existente în zona montană între agricultură și turism.* Agricultură se poate considera a fi „motorul” vieții pentru zonele montane. În arealele montane europene, unde nu s-a mai practicat agricultura nu s-a mai dezvoltat nimic. Acest domeniu desfășurat în zonele montane pot fi considerat ca fiind un punct de plecare în desfășurarea și dezvoltarea celorlalte activități economice, însă productivitatea din agricultura practică în zona de munte este mult mai redusă comparativ cu cea de la câmpie, la bază fiind handicapurile naturale. Analizând caracteristicile sectorului agricol din arealele montane europene, putem identifica mai multe caracteristici:

- 18% din totalul exploatațiilor agricole europene se regăsesc în aceste areale;
- din totalul suprafeței agricole cultivate în Europa, aproximativ 15% se regăsește în arealul montan;
- 15% din forța de muncă agricolă din Europa este înregistrată în aceste zone montane;
- productivitatea muncii este, în medie, mai redusă cu 28% în zonele montane comparativ cu unele zone mai puțin favorizate și cu 40% mai redusă comparativ cu terenurile joase;
- obținerea producției agricole în arealele montane este îngreunată de anumite obstacole naturale, care pentru activitatea turistică pot reprezenta resurse valoroase, iar aici intervine profesionalismul agricultorului;
- 17% din suprafața agricolă utilizată a Europei se regăsește în regiunile montane;
- 25% din producția bovinelor este obținută în arealele montane;
- 29% din efectivele vacilor de lapte, 32% din efectivele de ovine și 67% efectivele din caprine sunt crescute și exploatate în zonele montane.

Cu alte cuvinte turismul a devenit o industrie foarte importantă, care pentru arealele montane, fragile poate fi esențial în vederea salvării activităților extensive productive dar și a serviciilor.

- *studierea caracteristicilor zonei montane românești* este a treia linie de cercetare urmărită în cadrul acestui capitol. Statistic analizând arealul montan românesc acestea înseamnă: 30% din teritoriul țării, aproximativ 13,2% din totalul populației țării, respectiv 2905377 locuitori, din care 1307869 sunt încadrați pe domeniul agricol. Numărul gospodăriilor din aceste zone este de 954922, din care 815813 sunt deținătoare de terenuri agricole. Orice regiune din arealul montan trebuie să reprezinte obiectul unei politici în domeniul planificării și amenajării teritoriului în vederea dezvoltării acestuia, fără a le deturna de la vocația de bază a acestora: agricultura cu cele două ramuri, însă cu precădere zootehnia, ca *motor* al dezvoltării rurale durabile; silvicultura; mica industrie; artizanatul; turismul având accent pe calitate dar și pe valoare adăugată însă care să nu afecteze mediul.

Capitolul 3 „Cercetări în scopul identificării gradului de dezvoltare a comunităților rurale din zona montană a Maramureșului” analizează particularitățile arealului montan al județului Maramureș prin prisma a trei obiective principale:

- primul obiectiv urmărit în cadrul acestui capitol s-a referit la *efectuarea unor cercetări cu scopul descrierii succinte, din punct de vedere administrativ-teritorial, a zonei Maramureșului și identificarea resurselor geografice predominante*. Arealul Maramureșului este situat în partea nordică a României și însumează un teritoriu format din zonă montană în proporție majoritară 43%, areal deluros în proporție de 30% și restul de 27% de categoria depresiunilor, teraselor și luncilor. În termeni administrativi Maramureș înseamnă 76 de UAT, 2 municipii, 11 orașe, 2,6% din totalul suprafeței țării noastre, înseamnă casa a peste 450000 de oameni, din care aproape jumătate poziționați în mediul rural în cele 63 de comune, iar din acestea 43 se regăsesc poziționate în arealul montan.

Că arealul cercetat deține un grad mare de originalitate și unicitate, semnalizat prin prezența resurselor naturale, geografice, este o certitudine confirmată de procentul deținut de suprafața ariilor protejate din totalul suprafeței județului (aproximativ 26%). Se susține și mai mult unicitatea resurselor existente în Maramureș prin: cele 39 de arii protejate din categorii distincte: 2 parcuri, unul natural și unul național, 18 tipuri de resurse naturale încadrate în categoria monumentelor naturii, 13 rezervații naturale, 3 rezervații științifice și 3 arii de interes local. Însușind suprafața deținută de ariile protejate reies 164290 hectare, și 25 de localități.

Specificul județului se poate delimita în trei mari zone, care dau caracterul activității agricole:

1. *zona montană* este reprezentată de Munții Rodnei, Marmureș, Gutâi și Țibleș, iar ponderea reprezentativă este data de pășuni și fânețe. Specifice acestui areal sunt parcelele agricole de dimensiuni mici, individualizate printr-o fertilitate redusă.

2. *zona depresiunilor* este reprezentată de trei depresiuni reprezentative:

a. – în arealul Depresiunii Maramureșului se încadrează parcelele agricole întinse de-a lungul Tisei, Văii Vișeuului, Văii Izei, dar și parcelele din dealurile Șugatagului, Sighetului, Săpânței.

b. – în arealul Depresiunii Lăpușului se regăsesc parcelele agricole situate în arealul râului Lăpuș, cele din zona Cavnic, valea Suciului, Bloajei, Chechișului.

c. – în arealul Depresiunii Baia Mare se regăsesc parcelele agricole din arealul Someșului și Lăpușului și cele din arealul dealurilor Groși-Sisești, Baia Sprie, Tăuții Măgherauși, Cicârlău-Seini, Somcuța Boiului. Se particularizează aceste terenuri agricole prin condiții favorabile pentru cultura cerealelor, legumelor și pomilor fructiferi, dar se regăsesc și suprafețe reprezentative de pășuni și fânețe.

3. *zona deluroasă* cuprinde parcelele de pe teritoriul comunelor Ariniș, Asuaju de Sus, Băița de sub Codru, Băsești, Bicz și Oarța de Jos. Terenurile ce se regăsesc în acest areal oferă condiții propice pentru cereale, plante tehnice, plante furajere.

- a doua direcție a urmărit *analiza componentei agricole în scopul identificării gradului de dezvoltare a economiei comunităților rurale din zona analizată*. Activitatea agricolă ocupă la nivelul arealului analizat locul trei, după activitatea minieră și cea silvică, iar din punct de vedere economic prezintă importanță pentru că:

- aproape jumătate din populația județului este ocupată în domeniul agricol, iar ca întindere vorbim de peste 60% din totalul suprafeței județului;

- din punct de vedere al produselor agricole obținute se evidențiază capacitatea de a obține mai bine de 40% din producția de cereale, aproape în procent de 100% producția de cartofi, și în procente importante fructele, carnea, laptele necesare consumului propriu.

Luând în considerare gradul de înzestrare naturală, activitățile agricole au favorabilitate de dezvoltare pe ramuri diferite: ramura zootehnică plecând de la suprafețele întinse de pășuni și ariile montane, producția cerealiară și de plante tehnice și pomicultura în vastele arii depresionare sau de podiș. Potențialul agricol este însă nevalorificat corespunzător, aproape 30% din totalul suprafeței agricole rămânând nelucrat, din varii motive:

- dotare precară cu unelte/utilaje agricole;
- pierderea interesului pentru acest tip de activități, mai ales din partea generației tinere;
- lipsa forței de muncă;
- îmbătrânirea fermierilor și dificultate în adaptarea la condițiile moderne specifice pieței de desfacere.

Exploatarea, ca element central al structurii agrare comunitare, poate fi analizată luând în considerare anumiți indicatori economici de performanță, în teză fiind prezentați: numărul exploatațiilor și dimensiunea acestora. Cu referire la numărul exploatațiilor, reiese trendul crescător al acestora, în perioada analizată. Un alt aspect pozitiv remarcat este creșterea, redusă dar constantă, a numărului exploatațiilor de dimensiuni mari, la acest aspect contribuind probabil și subvențiile pe suprafață, și finanțările din fonduri comunitare. Ca și aspecte negative ar fi de menționat: încă existența unui număr mare de exploatații agricole de mici dimensiuni, cu suprafețe divizate în multe parcele pentru exploatarea cărora costurile de producție depășesc de multe ori valoarea producției obținute.

De asemenea se constată creșterea numărului persoanelor străine care au cerut sprijin APIA, creșterea numărului întreprinderilor familiale de la 33 la 530, evident și a suprafeței exploatate, creșterea numărului întreprinderilor individuale de la 311 la 402. În cazul acestor creșteri subvențiile și finanțarea desfășurării activității agricole, îndeosebi prin submăsura ce vizează tinerii fermieri sunt elementele stimulatoare. Scăderi, atât ca și număr, cât și ca și suprafață exploatată s-au înregistrat în cazul persoanelor juridice, a persoanelor fizice și a persoanelor fizice autorizate.

Referitor la desfășurarea activităților sub forme asociative, conform evidențelor Direcției pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Maramureș, există un număr de 20 de cooperative și 1 grup de producători. Obiectul de activitate al acestora cuprinde sectoarele: agricultură, zootehnie, legume, pomicultură.

- a treia direcție a capitolului trei a urmărit *analiza gradului de dezvoltare a socio-economică a comunităților rurale din zona montană maramureșeană*. Arealul montan al Maramureșului se caracterizează prin așezări de dimensiuni mici și medii, unele marcate de un grad reprezentativ de sărăcie, dar cu tendințe de revenire socio-economică, resursele existente, fie naturale, fie umane, și echiparea teritorială putând susține și impulsiunea diverse direcții de revenire a acestora. Maramureș înscamnă o comunitate specifică, un anumit mod de viață, dar și un anumit mod de locuire. Poate că cel mai ușor de oglindit este gradul de dezvoltare economică cu ajutorul indicatorilor legați de locuințele existente, populația ocupată, gradul de echipare teritorială, etc. În cazul arealului Maramureșului, în perioada ultimilor șapte ani trendul locuințelor este unul crescător, astfel dacă în primul an luat în considerare, 2015, numărul total al locuințelor era de 204709, în ultimul an, 2021, numărul total al locuințelor ajunsese la 208810. Pentru al doilea indicator, populația ocupată pe activități ale economiei naționale concluziile desprinse relevă, pentru perioada prezentată, faptul că ponderea majoritară o dețin cei ocupați în activități agricole, industria prelucrătoare, construcții, învățământ, transporturi, sănătate și asistență socială. Făcând un bilanț al dinamicii salariaților din arealul montan analizat s-a constatat evoluție îmbucurătoare, în sensul creșterii numărului salariaților, per total areal, de la 10040 în 2018 la 10568 în 2021. Identitatea socială a arealului luat în studiu este configurată și prin ocupațiile specifice, iar în cazul Maramureșului acestea converg spre domeniul agricol, cu o pondere mai mare a ramurii zootehnice, apoi spre domeniul meșteșugăresc, și prelucrarea lemnului, iar mai nou spre turism.

Gradul de echipare teritorială din arealul analizat este de mare importanță pentru susținerea existenței umane în primul rând, iar apoi pentru susținerea activităților economice, indiferent de tipul acestora. Gradul de echipare teritorială se reflectă în primul rând prin rețeaua de drumuri. La categoria drumuri naționale și județene se înregistrează trenduri crescătoare ale numărului de km existenți. Singura categorie ce înregistrează o ușoară reducere a numărului de km existenți este reprezentată de drumurile comunale. Și în cazul căilor ferate existente în județ situația este îmbucurătoare, în ultimii șapte ani trendul fiind în creștere constantă. Astfel dacă până în 2021 s-a menținut lungimea căilor ferate în exploatare la 207 km, în 2022 lungimea acestora ajunge la 219 km. Corelând informațiile cu cele legate de situația drumurilor la nivel de județ se poate susține concluzia că se poate asigura mobilitatea populației atât pentru desfășurarea unor activități lucrative cât și pentru activități de petrecere a timpului liber. În ceea ce privește accesul la serviciile de bază, în cazul serviciilor medicale există la nivel de județ 8 spitale, toate repartizate în mediul urban, trei fiind în orașul Baia Mare și câte unul în Sighetul Marmației, Cavnic, Borșa, Târgu Lăpuș și Vișeu de Sus. În ceea ce privește alimentarea cu energie electrică, arealul supus analizei are un grad mare de electrificare, de 99,6%, fiind inclus în acest procent atât mediul urban, cât și cel rural. Referitor la situația canalizării, un mare minus al mediului rural românesc per ansamblu, în cazul mediului rural din partea montană a județului Maramureș, situația este în îmbunătățire, de la 98 de km în 2016 la 216,8 km în 2021.

Concluzionând se poate spune că regiunea/zona analizată se caracterizează printr-un specific local care îi conferă o identitate culturală de mare valoare, aceasta fiind susținută de: poziția geografică, buna dotare edilitară,

mai ales în ceea ce privește drumurile, o structură multiethnică, un stil de viață reprezentativ. Toate aceste aspecte îi conferă arealului un caracter de "unicat", iar cercetările întreprinse relevă atât puncte tari, cât și minusuri.

În **Capitolul 4 „Cercetări privind identificarea specificului local al comunităților rurale din zona montană a Maramureșului și a percepției despre satul turistic maramureșean”** se dorește identificarea resurselor turistice locale care fac din arealul montan al Maramureșului un areal valoros din punct de vedere turistic, dar și identificarea percepției și "viziunii" turiștilor despre satul turistic maramureșean.

Pentru primul obiectiv al capitolului, *identificarea elementelor specifice ce pot stimula activitatea turistică rurală din Maramureș* în urma centralizării informațiilor obținute, s-au identificat o serie de aspecte reprezentative care servesc la configurarea imaginii arealului montan supus cercetării și totodată la identificarea gradului de dezvoltare turistică a acestuia. În cele 43 de comune din arealul montan supus cercetării noastre se regăsesc anumite elemente reprezentative valorificabile prin activități turistice, iar pentru a le evidenția a fost realizat un succint studiu pe fiecare comună în parte, iar concluziile desprinse conturează anumite centre cu puternică înclinație turistică:

- Săpânda (reprezentativ pentru cergi, costume, ștergare, percepția "comică" asupra morții reliefată prin Cimitirul vesel, bisericuța din lemn, reprezentativă prin înălțime la nivel european);
- Valea Izei (reprezentativ pentru porțile de lemn sculptate, portul popular, tradiții);
- Rozavlea, Ieud (reprezentative pentru cea mai veche biserică din zona Maramureșului, datând din 1364).
- Moisei (reprezentativ pentru ansamblul sculptural închinat patrioților locali uciși în 1044).
- Borșa (reprezentativ pentru cele 64 de izvoare minerale, complexul turistic și bisericile de lemn).

Satele din zona montană a Maramureșului reflectă evoluția în timp a arealului, dar în același timp și tradiționalul specific. Este un aspect benefic că, deși modernismul a pătruns și în acest areal, se păstrează încă în multe locații elementele inedite, originale care de altfel au scos zona din anonimat prin arhitectura inconfundabilă prezentă în: porți de lemn, biserici de lemn, case și alte anexe gospodărești de lemn.

- Pentru a reuși *identificarea percepției și "viziunii" turiștilor despre satul turistic maramureșean* a fost folosită metoda studiului de caz cantitativ, prin prisma aplicării unui chestionar în cele mai reprezentative comunități din arealul montan (comunitățile în care se regăsesc unități turistice de cazare). Chestionarul aplicat a avut un număr de zece întrebări organizate pe anumite direcții:

- *Identificarea favorabilității arealului montan studiat pentru turism și a elementelor specifice produsului turistic.* Constatările identificate în urma centralizării informațiilor evidențiază că 87,39% dintre turiștii chestionați consideră arealul montan al județului Maramureș unul favorabil desfășurării activității turistice rurale. La baza acestei favorabilități stau resursele naturale și peisajele deosebite, ca motivație pentru 14,46% dintre respondenți, produsele gastronomice locale pentru 25,10% dintre respondenți și tradițiile specifice de mare originalitate pentru 29,85% dintre respondenți. Aceste tradiții și obiceiuri sunt considerate elementele care "au scos la lumină acest areal", mai ales la nivel internațional de către turiști. În ceea ce privește cea de-a treia linie a acestei direcții, identificarea gradului de satisfacție privind produsul turistic "viața la țară în Maramureș" se remarcă consecvența răspunsurilor turiștilor, aceștia punând la loc de cinste partea gastronomică, respectiv elementul alimentație, dar și calitatea serviciilor de cazare. Pe de altă parte nu se dezminț și sancționează oferta restrânsă a posibilităților de agrement.

- *Creionarea satului turistic maramureșean situat între așteptările turistului și realitate, considerând fiecare din cele trei elemente componente ale produsului turistic (cazare, alimentație și agrement) în parte.* Din punct de vedere al cazării din numărul total de răspunsuri valide așteptările a 33,88% dintre respondenți au convers spre raportul bun calitate preț, 33,16% spre originalitate, și 32,95% au convers spre calitatea ridicată. Pentru acest element turiștii au declarat că realitatea a depășit așteptările. 36,46% au fost impresionați la fața locului de calitatea ridicată, 43,08% de originalitate atunci când au luat contact cu realitatea. Pentru elementul alimentație, la secțiunea așteptări, 35,74% dintre cei chestionați au pus pe primul loc calitatea ridicată. În cazul elementului agrement, la partea de așteptări turiștii au pus pe primul loc raportul calitate-preț, în proporție de 39,46%, pe locul doi originalitatea în proporție de 31,19% și pe locul trei calitatea în proporție de 29,34%. Turistul își dorește un produs turistic veritabil, autentic, iar propunerile pentru un viitor sat turistic converg spre: accent pe utilizarea caselor tradiționale pentru cazare, folosirea produselor și a rețetelor tradiționale, includerea în proporție mai mare a activităților/ meșteșugurilor cu specific local în programul turistic, întărirea parteneriatelor cu localnicii sub forma valorificării produselor proprii prin prisma satului turistic, crearea unor puncte de degustare a produselor gastronomice locale.

- *Evidențierea legăturii dintre activitatea turistică și dezvoltarea comunității locale.* Plecând de la scopul principal al cercetării desfășurate pe parcursul tezei de doctorat s-a dorit identificarea modului cum este văzută

legătura dintre activitatea turistică și dezvoltarea comunității locale în mintea turistului, și mai ales identificarea pilonilor susținerii dezvoltării datorită turismului în comunitatea rurală montană maramureșeană. Turiștii văd legătura între dezvoltarea activității turistice și gradul de dezvoltare din arealul studiat în proporție de 70,66%, această sprijinind: creșterea cererii pentru produsele locale, posibilitatea valorificării tradițiilor și meșteșugurilor stimulându-se menținerea interesului pentru acestea și transmiterea lor generației tinere și creșterea veniturilor și a nivelului de trai din comunitatea rurală. Dintre multiplele posibilități de susținere a dezvoltării comunității crearea unui sat turistic tradițional” ar fi posibilitatea cea mai ”încăpătoare” pentru susținerea dezvoltării comunității locale.

- *Identificarea propunerilor de îmbunătățire a actualului produs turistic maramureșean* a constituit un subpunct al acestei a doua direcții din cadrul capitolului patru. Propunerile cel mai des menționate se referă la:

- Mai mare accent pe activitățile specifice comunității locale;
- Crearea unui sat turistic tradițional, în care turiștii să vadă modul de viață iar localnicii oportunitățile desfășurării activității turistice;
- Realizarea unui circuit cu focalizare pe resursele ”forte” ale comunității;
- Întărirea colaborării cu agențiile turistice;
- Crearea unui centru turistic maramureșean, specializat de activitatea turistică rurală, care să asigure coordonarea desfășurării activității;
- Creșterea gradului de branduire a produselor originale și autentice, sau a meșteșugurilor locale.

În **Capitolul 5** denumit ”**Contribuții la dezvoltarea economiei comunităților rurale montane maramureșene prin propuneri cu specific turistic**”, au fost prezentate informații privind justificarea valorificării prin turism a comunităților montane maramureșene și propunerile concrete privind creșterea vizibilității comunităților rurale montane din Maramureș și a resurselor rurale-propuneri specifice. În vederea realizării obiectivelor propuse în cadrul acestui capitol s-au utilizat diverse surse de informare, incluzând, anumite informații preluate din diferite surse statistice, diferite cercetări actuale pe domeniu, dar și anumite cercetări realizate de către noi în arealul supus analizei. Toate aceste informații obținute au fost utilizate la:

- crearea unei rețele specifice activității turistice, aceasta cuprinzând întreg sistemul organizatoric. Avantajele unei asemenea propuneri ar putea fi multiple, pornind de la ușurința comercializării și până la desfășurarea în mod organizat a activităților și mai ales la creșterea satisfacției turistului. Pe lângă toate lucrurile pozitive există anumite bariere de depășit, respectiv atitudinea refractară vis-a-vis de asociere și apoi legat de cine va coordona activitatea.

- posibilitatea elaborării unui plan de dezvoltare a comunităților rurale montane maramureșene, acesta putând fi o soluție sustenabilă pentru a reanima satele și anume introducerea acestora în activitatea turistică;

- propunerea spre implementare a conceptului de ”sat turistic” în arealul analizat. Valorificarea resurselor turistice specifice acestor tipuri de activități și mai ales specifice zonei rurale din arealul montane maramureșene, care să fie înglobate sub brandul ”*satului turistic tradițional*”, considerăm că poate reprezenta stimulentele dezvoltării locale cu siguranță într-o variantă sustenabilă, astfel că poate permite valorificarea particularităților speciale culturale locale care vor putea genera dinamizarea activităților economice tradiționale, astfel că vor crea și oferi locuri de muncă, stopând și exodul rural, deci o serie de aspecte cu impact pozitiv pentru arealul montan analizat.

Concluzii și recomandări (selecție)

În perioada actuală atenția acordată mediului rural, bine fundamentată de altfel, derivă din resursele inedite ale acestuia. Cu toate acestea pentru a asigura o valorificare rentabilă a tuturor resurselor specifice mediului rural este necesară o regândire a modului de dezvoltare a acestuia. Concentrarea strict pe direcția dezvoltării mediului rural prin activități agricole nu mai este de actualitate, cu atât mai mult în arealul analizat, unde suprafața agricolă este redusă și se regăsesc o serie de aspecte negative precum: accesul redus la servicii, depopularea sau lipsa locurilor de muncă, interes redus din partea tinerilor pentru mediul rural. În acest context o viitoare valorificare turistică durabilă presupune o abordare multi-level, adaptată la schimbările cruciale și cerințele vremurilor actuale.

Analizând zona rurală montană a Maramureșului sunt de menționat o serie de aspecte negative:

- pierderi masive ale locurilor de muncă din zona montană, mai ales în rural;
- părăsirea definitivă și în număr alarmant de mare a activităților rurale (agricole și neagricole) de către tineretul din zona montană și migrația masivă înspre țări occidentale sau înspre urban;
- accesul redus la formare profesională a tinerilor agricultori montani;
- inexistența școlilor profesionale cu specific pentru activitățile montane și un număr foarte redus al grupurilor școlare de profil;

- slaba informare a fermierilor cu privire la accesarea fondurilor;
- existența unui număr mare de ferme slab modernizate.

Pe de altă parte elementele benefice ce se constituie în avantaje pentru arealul studiat pot fi sintetizate astfel:

- potențial turistic enorm datorat atât poziției geografice cât și moștenirii culturale a regiunii transfrontaliere a Maramureșului;-tradiții culturale deosebit de bogate;-dezvoltarea turismului balnear datorat minelor de sare din regiune;
- patrimoniu cultural imobil extrem de bogat și recunoscut pe plan internațional, reprezentativ pentru toate perioadele istorice (bisericile de lemn din Maramureș, „Cimitirul Vesel “ de la Săpânța, etc.);
- nuclee puternice de conservare a tradițiilor culturale ale minorităților și ale populației majoritare (arhitectura, prelucrarea lemnului, țesături, pictură tradiționala);
- revitalizarea meșteșugurilor, prin inițiative de dezvoltare a IMM-urilor profilate pe industriile „ țărănești” (țesătură, ceramică, prelucrarea lemnului, etc.)

Că zona rurală montană a Maramureșului deține resurse cu reprezentativitate pentru activități turistice rurale este un fapt demonstrat prin numeroasele rezervații, tradițiile specifice, meșteșugurile originale și produsele gastronomice deosebite. O abordare multi-level, adaptată la schimbările cruciale și cerințele vremurilor actuale pentru a valorifica toate aceste atuu-ri este satul turistic tradițional. O astfel de propunere se bazează pe o abordare participativă, consecințele unui astfel de proiect putând fi:

- o posibilitatea de a oferi sătenilor beneficiile unui stil de viață cât mai ridicat și modern, păstrând în același timp valorile, tradițiile și obiceiurile comunităților rurale înțelegând avantajele unui stil de viață sustenabil și sănătos;
- o eliminarea decalajelor față de zonele urbane;
- o valorificarea oportunităților locale și eliminarea sau reducerea sărăcici, a unor probleme specifice mai ales activităților agricole (comercializarea produselor în mod direct la prețuri rentabile), a unor amenințări specifice mediului rural într-un cuvânt.

În domeniul dezvoltării spațiului rural, este considerată ca fiind prioritate strategică promovarea unor măsuri specifice pentru înnoirea satului din arealul maramureșean, în condițiile păstrării și valorificării tradițiilor și a culturalității unice. Pornind de la problemele care se întâlnesc în zilele noastre în domeniul agriculturii și în mod special în cazul zonelor rurale, și luând în considerare interdependența dintre acestea, soluția susținerii dezvoltării viitoare a acestui areal supus studiului ar fi crearea unui model multifuncțional care să ducă la dezvoltare agricolă și rurală. Principiul de bază al implementării acestui model este reprezentat de promovarea dezvoltării funcțiilor agricole specifice arealelor din spațiul rural care să fie însoțită de promovarea în egală măsură a funcțiilor non-agricole ale zonelor acestora. Acest model este considerat a fi compatibil cu politica economică și socială din Uniunea Europeană, al cărei obiectiv principal este reducerea disparităților de dezvoltare între regiunile din cadrul Uniunii și diminuarea decalajelor de dezvoltare între spațiul rural și cel urban.

DOCTORAL THESIS

THE DEVELOPMENT OF RURAL COMMUNITIES' ECONOMY FROM MOUNTAINOUS AREA OF MARAMURES BASED ON LOCAL SPECIFICS AND CAPITALIZING CULTURAL IDENTITY

Coordinator: Professor MATEOC-SÎRB Nicoleta

Ph Student: ALBU Simona Nicoleta

ABSTRACT

In Europe, the countryside, with all its particularities, has been studied for a long time, and most of the identified conclusions emphasize: that the economic activities, which are carried out in the rural environment, are very little diversified, that in general the economic life of the village is dominated by agriculture, that the industry is a little diversified economic sector and that the existing services from rural area, not only that are not developed, but in some areas are almost completely absent. Therefore, the development of the rural area, from an economic point of view, will generate the maintenance of local communities, and will guarantee social support, and the guidelines in this regard refer to the following aspects:

- better management of natural resources and saving landscapes;
- emphasizing environmental protection measures, through aid granted to disadvantaged areas and through a more coherent rural policy;
- crop diversification, to ensure economic and ecological stability for agricultural holdings;
- limited development of industrial animal husbandry;
- diversifying sources of income from rural areas and creating new jobs for farmers and their families;
- orienting agricultural policies towards the needs of commercial family agriculture and ensuring alternative sources of income;
- the application of programs to encourage the stabilization of young people from rural environment.

As far as concerning the mountain area, at the European level, it represents approximately 40% from the total land area and most of this area is rural. Therefore, the attention focused on studying the mountainous rural area is a sustained one. The mountainous area is characterized by a limitation of the possibilities of using the land and by an appreciable increase in the costs of its exploitation, caused by:

- a) the existence, at high altitudes, of difficult climatic conditions, low soil fertility, which have the effect of substantially reducing the vegetation period and productivity;
- b) the presence, at low altitudes, of steep slopes and mountainous morphological structures, which do not allow the use of mechanized equipment, or which require the use of special, expensive equipment.

On the other hand, the mountain area presents a series of assets, which must be exploited and developed in a sustainable way, which ensures the needs of the present without compromising the chances of future generations. These include: extraordinary natural landscapes; unpolluted air; unpolluted drinking water; "mountain products" agro-food; unique places for spending free time; berries, mushrooms, medicinal plants; meadows of high natural value, all of which are resources in great demand nowadays. Mountain regions allow the production of high-quality agricultural products and can contribute to the diversity of agricultural products on the European market, to the preservation of animal and plant species, to the preservation of traditions, to the development of industrial and tourist activities, as well as to combating climate change by protecting biodiversity and capturing CO₂. Extensive agricultural practices, transhumance and small-scale forestry activities have contributed to the creation of a complex mosaic of cultures and landscapes that have greatly enhanced the already complex diversity of mountain areas on the European continent. Until recently, these activities represented the main pillar of mountain economies from Europe, but in recent years, under the auspices of the rapid evolution of society as a whole, these traditions have gradually begun to disappear. Unable to expand or intensify their activity, most farms at high altitudes are gradually abandoned. On the other hand, tourism has become an important industry, but it can put huge pressure on mountain environments. Until present, most activities have focused on winter sports that require massive infrastructure development. It is certain that, if for "rich" rural areas (plains, hills), agriculture is supported by intensive activities, for mountainous areas one of the solutions to support its development would be through the development of various forms of rural tourism.

The search for the rural environment, for rest and recreation, is a general trend in the world practice of current tourism. That is why the rural regions of Europe are including tourism, one by one, in the framework of local development policies for the future. Integrated tourism in rural areas and localities represents an alternative to solve, at the same time, problems that concern, on the one hand, the village, and on the other hand, the city. Through rural tourism, it will be possible to solve the problems of the territory planning policy, of the rural-urban environment balance, thus shaping a social change that offers the possibility for the city population to find their roots, their cultural values. The multiple aspects of differentiation and the existing gaps regarding the economies of mountain areas, especially in the sensitive segment of mountain agriculture that incorporates the social and cultural side, have created the increasingly evident need for a European mountain policy that preserves existing values, prevents new losses, and ensures the recovery of too large gaps between the development level of mountain areas. The development proposals regarding the mountain areas assume the finding of alternatives for capitalizing and mobilizing the current resources, based on some guidelines that consider tourist activities, assume:

- Developing and improving the quality of tourist products;
- Creating a network between participants and improving collaboration and public-private partnership;
- Qualitative and quantitative growth of tourist promotion-production and distribution of advertising and promotion materials;
- Establishment and expansion of regional tourist information points.

The doctoral thesis with the title "**THE DEVELOPMENT OF RURAL COMMUNITIES' ECONOMY FROM MOUNTAINOUS AREA OF MARAMURES BASED ON LOCAL SPECIFICS AND CAPITALIZING CULTURAL IDENTITY**" aims to continue the research related to the rural environment and the mountain area, and more than that to deepen the research in a concrete and complex area, the mountain area of Maramures.

The motivation for choosing this theme derives from the importance of the mountain area at the European level and from the special local potential of the Maramures mountain area illustrated by the unique and specific local identity. The research highlights the importance of the Romanian and European mountain area, the degree of socio-economic development of the Maramures mountain area, the visibility of this area for tourist activities and concrete ways/proposals for future exploitation.

Research methodology

In order to achieve the objectives pursued in the thesis, the research methodology approached is a broad and laborious one, specific to each chapter treated. It was used the qualitative and quantitative case study method, based on the desire to carry out a qualitative and quantitative investigation, which can allow a greater expansion in research, description, and interpretation. In the design of the qualitative research, several stages were completed, in a combined way: theoretical research (identification and evaluation of information sources, collection and analysis of secondary information, preparation of the theoretical framework) and realization of quantitative research (interviews/questionnaires), centralization, analysis and interpretation of the data resulting from the two primary research and inclusion of the conclusions in the final report. Quantitative research was used through a questionnaire, which focused on identifying the perception and "vision" of tourists about the tourist village from the analyzed area. The stages followed are specific to the natural path of specialized research, involving documentation, information gathering, information processing, and then the interpretation and preparation of the relevant conclusions to be included in the actual thesis.

Delimitation of the research area

We have chosen as a research area, the mountainous area of Maramureș, having 52 UATs, and 43 communes, 1 municipality and 8 cities. In conclusion the rural area is predominant. The elements that individualize Maramures area come from multiple categories: either natural resources represented by the mountain relief forms, or anthropic ones represented by the specific lifestyle. The mixture of natural resources, with crafts oriented towards wood processing, or various ethno-folkloric occupations, combined with the traditions specific to rural life, have brought this area out of anonymity, positioning it on the map of Romanian rural tourism and only.

Maramureș has several points of its development in terms of tourism, which have influenced the appearance of tourist axes of rural development. Considering the set of natural, historical, architectural and ethnographic-folkloric elements that make up the tourist potential, the following areas can be distinguished: the ethnographic-folkloric area of Maramures County, the mountain tourist area, the Baia Mare area and its surroundings, and the Chioar-Lapuș area. The most frequented routes for ethnographic and folkloric values are: the Mara and Iza Valleys, Sighetu Marmației and Sapanta, which can be continued, over the Huta Pass, in the picturesque and no less important Tara Oașului.

The objectives pursued in the thesis

The main purpose of the research carried out during the doctoral thesis is to identify the development degree of the rural communities from mountainous area of

and the local specifics of these communities, but at the same time the perception of the Maramureş tourist village and based on the conclusions drawn to propose special measures aimed at developing the economy of these communities.

The first part refers to the current state of knowledge in the field of rural communities' development and the mountain area at the European and Romanian level. The first part of the doctoral thesis consists of the first two chapters. The objectives pursued in the first part refer to:

- carrying out research on the main actors of rural development;
- identification of the degree of development related to the rural environment;
- identifying the characteristics and importance of the European mountain area.

The second part presents the own research, in three chapters of the thesis, with the following general objectives:

- Identifying the development degree of rural communities from mountainous area of Maramureş from an agricultural point of view;
- Analysis of the economy development degree of rural communities from Maramureş mountain area - the social component;
- Identifying specific elements that can stimulate rural tourism activity from Maramureş;
- Research to identify the perception and "vision" of tourists about the Maramureş tourist village;
- The justification of the valorization through tourism of Maramureş mountain communities;
- Increasing the visibility of rural mountain communities from Maramureş and rural resources by: proposing a development plan for mountain rural communities from Maramureş through rural tourism and proposing the valorization of local resources through traditional tourist village.

Chapter 1 "Research regarding the current state of knowledge in the field of rural community development" is oriented towards the analysis of representative aspects in the field of rural development and follows two main directions: the analysis of the actors of rural development and the benchmarks that characterize the development degree of the rural environment by making some comparisons and following some trends.

In the first part, chapter one deals with *the main actors of rural development*, starting from the premise of the existence of a differentiated development between areas/regions, especially in the case of rural areas/regions, generated by several factors:

- a) Changes in economic conditions, with reference either to the decline of some economic branches, or to the development/evolution of others;
- b) Concentrated economic growth with preference towards certain areas/regions;
- c) Predominance of areas with low population and a high development degree of the primary sectors;
- d) The emergence of the natural phenomenon of population migration towards more developed areas, capable of providing jobs and good living conditions.

The development problem of rural environment is quite complex, starting also from the space where it is applied. Starting from the premise of rural area's geographical expansion, the importance of its sustainable development can be supported, but the issue of how to achieve this development remains equally important. At the local level, the local community owns a series of actors, institutions, associations, whose role is not only to support development but also to be actively involved in this process. The main actors of the sustainable rural development process, at the local community level, are: the community itself, family farms and Local Action Groups (LAGs).

• Strictly related to the rural development process, the rural community is the most representative actor, the basic element for which development is necessary, which is actively involved in achieving this development and which is its main beneficiary.

• The diversity of forms in which the family farm/peasant household can be found at the community level is relatively large: from the subsistence farm/household to the commercial farm/household, but regardless of the organization form and economic size, the importance for the rural environment is overwhelming. Over time, the family farm/peasant household was the central element that reflected both the community development degree and the rural environment as a whole, as well as the consequences of the development directions adopted at the central level and the measures implemented at the local level.

• Local Action Groups represent a concrete solution to turn into reality the potential that the traditional rural community possesses, thus valorizing the traditional village and at the same time supporting its socio-economic

development, through the reappearance of interest from young people towards this area and through specific activities. Considering the multi-purpose way of action, Local Action Groups can cover the entire palette of socio-economic problems within the rural community, and through the assumed role they can generate numerous benefits.

The second part of chapter one traces *the benchmarks of the development degree of rural environment*. European rural communities cover 83% of the total territory, a large part of the population, and at the same time a large part of the resources that give them uniqueness and individuality. In agricultural terms, the fundamental peculiarities that characterize the European countryside highlight the fact that:

- at the level of 2021, there was a reduction in the number of agricultural holdings by 5.3 million, in other words, a reduction of approximately 37% according to the data of the Eurostat Statistical Office.

- after specialization at the level of 2021, 58% of the total number of agricultural holdings from EU are vegetable holdings, 22% zootechnical holdings and 19% are mixed agricultural holdings.

- At the level of our country, the rural environment means a number of 2685 communes, respectively 13285 villages. In numbers, in Romania, rural areas occupy 87% of the national territory and hosted, in 2019, a population of approximately 9 million inhabitants (approx. 46% of the total population).

Rural areas suffer from structural problems such as: lack of attractive employment opportunities, skills shortages, poor connectivity and underinvestment in digital and other infrastructure and shortfalls in essential services. In conclusion, it can be said that the rural environment, represented by the rural community, is a relatively complex environment, and it is not limited to agricultural activity, and supporting its development does not mean only supporting agricultural activities. Problems identified within rural communities require a coordinated, multi-level development, with emphasis on sustainability, related to current times, meaning smart. The correct support of the future sustainable development of rural communities will have to consider the three directions: economic, ecological and social, as a unitary whole.

Chapter 2, "Study on the mountain area. Distinctive aspects in Romania and Europe", analyzes the peculiarities of the mountain area at the European level, with the help of three lines of research:

- *identifying the characteristics and importance of the European mountain area*. The entire mountain area of Europe represents about 40% of the total land area. 19% of Europe's population lives in this area, and 14% of the population is assumed to live in the immediate vicinity of mountainous areas. The European countries with the largest mountain area are: Norway where 91.30% of the country's area is represented by mountains, Spain with 55.70% of the country's area covered by mountainous areas and Sweden with 50.60% of the country's area represented by mountains. In Switzerland we find the highest percentage of the population, namely 84.20% from the total in the mountain area. A large percentage of the population in mountain areas is also found in Slovenia (64.90%) and Norway (63.40%). At the level of Europe, the population living in these mountain areas ensured their existence through agriculture with its two branches, the vegetable one and the animal breeding one. The types of surfaces in the mountain areas and the way they are used are of particular importance in terms of agricultural activity. Mountain areas in general, and especially those from Europe, provide European citizens with numerous public services and/or even economic benefits, such as: reduction of natural risks, special landscapes for practicing tourism but also for spending free time, activities that are essential for the inhabitants of a generally urbanized continent, possibilities to preserve biodiversity, the existence of unique water reserves, products, in general and food products in particular, of high quality.

- *justifying the existing connection in the mountain area between agriculture and tourism*. Agriculture can be considered to be the "engine" of life for mountain areas. In the European mountain areas, where agriculture was no longer practiced, nothing was developed. This field carried out in the mountain areas can be considered as a starting point for the development of other economic activities, but the productivity of agriculture practiced in the mountain area is much lower compared to the one from the plains, based on natural handicaps. Analyzing the characteristics of the agricultural sector from European mountain areas, we can identify several characteristics:

- 18% of all European agricultural holdings are found in these areas;
- of the total cultivated agricultural area in Europe, approximately 15% is found in this mountain area (figure 2.10.);

- 15% of the agricultural workforce from Europe is registered in these mountain areas;
- labor productivity is, on average, 28% lower in mountainous areas compared to some less favored areas and 40% lower compared to lowlands;

- obtaining agricultural production in the mountain areas is made difficult by certain natural obstacles, which for tourist activity can represent valuable resources, and this is where the professionalism of the farmer comes into play;

- 17% of the used agricultural land of Europe is found in mountain regions;
- 25% of cattle production is obtained in mountain areas;
- 29% of dairy cows, 32% of sheep and 67% of goats are raised and exploited in mountain areas.

In other words, tourism has become a very important industry, which for fragile mountainous areas can be essential in order to safeguard extensive productive activities as well as services.

- *studying the characteristics of the Romanian mountain area* is the third line of research pursued within this chapter. Statistically analyzing the Romanian mountain area, this means: 30% of the country's territory, approximately 13.2% of the country's total population, respectively 2905377 inhabitants, of which 1307869 are found in the agricultural field. The number of households from these areas is 954,922, from which 815,813 own agricultural land. Any region from the mountain area must represent the object of a policy in the field of planning and development of the territory in order to develop it, without diverting them from their basic vocation: agriculture with the two branches, but especially animal husbandry, as an engine of sustainable rural development; forestry; small industry; handicrafts; tourism with an emphasis on quality but also on added value, but which does not affect the environment.

Chapter 3, "Research for identifying the development degree of rural communities from mountain area of Maramureş" analyzes the particularities of the mountainous area of Maramureş County through three main objectives:

- the first objective pursued within this chapter referred to *conducting research with the aim of briefly describing, from an administrative-territorial point of view, the area of Maramureş and identifying the predominant geographical resources*. Maramureş area is located in the northern part of Romania and totals a territory constituted from mountainous area in the majority proportion of 43%, hilly area in proportion of 30% and the remaining 27% in the category of depressions, terraces and meadows. In administrative terms, Maramureş means 76 UATs, 2 municipalities, 11 cities, 2.6% of the total area of our country, meaning the home of over 450,000 people, almost half of whom are located in the countryside in the 63 communes, and from these 43 are located in the mountainous area.

That the researched area has a high degree of originality and uniqueness, signaled by the presence of natural, geographical resources, is a certainty confirmed by the percentage held by the surface of the protected areas from the total surface of the county (approximately 26%). The uniqueness of the existing resources in Maramureş is further supported by: the 39 protected areas from distinct categories: 2 parks, one natural and one national, 18 types of natural resources classified as natural monuments, 13 nature reserves, 3 scientific reserves and 3 areas of local interest. Summing up the area owned by the protected areas, there are 164,290 hectares and 25 localities.

The specifics of the county can be delimited in three large areas, which give the character of the agricultural activity:

1. the mountain area is represented by the Rodnei, Marmureş, Gutai and Tibleş Mountains, and the representative weight is given by pastures and hayfields. Specific to this area are the small agricultural plots, individualized by a low fertility.

2. the area of depressions is represented by three representative depressions:

a. – the Maramureş Depression area includes the agricultural plots along the Tisa, Vişeu Valley, Iza Valley, but also the plots from Şugatag, Sighetului, Sapanta hills.

b. - in the area of the Lapuş depression, there are the agricultural plots located in the area of the Lapus river, those from Cavnice area, Suci, Bloaj, Chechiş Valley.

c. - in the area of the Baia Mare Depression, there are the agricultural plots in the area of Somes and Lapus and those from the area of the Grosi-Sisesti, Baia Spric, Tautii Magherausi, Cicarlau-Seini, Somcutta Boiului hills. These agricultural lands are characterized by favorable conditions for the cultivation of cereals, vegetables and fruit trees, but there are also representative areas of pastures and hay fields.

3. the hilly area includes the plots on the territory of the communes of Arinis, Asaju de Sus, Baiţa de sub Codru, Baseşti, Bicz and Oarta de Jos. The lands found in this area offer favorable conditions for cereals, technical plants, fodder plants.

- the second direction followed *the analysis of the agricultural component in order to identify the development degree of rural communities' economy from the analyzed area*. Agricultural activity ranks third in the analyzed area, after mining and forestry, and from an economic point of view it is important because:

- almost half of the county's population is employed in the agricultural field, and as a stretch we are talking about over 60% of the total area of the county;

- from the point of view of the agricultural products obtained, is highlighted the ability to obtain more than 40% of grain production, almost 100% of potato production, and important percentages of fruit, meat, milk for own consumption.

Considering the degree of natural endowment, agricultural activities favor development in different branches: the animal husbandry branch starting from the vast areas of pastures and mountain areas, the production of cereals and technical plants and fruit growing in the vast depression or plateau areas. However, the agricultural potential is not exploited properly, almost 30% of the total agricultural area remains uncultivated, for various reasons:

- poor supply of agricultural tools/equipment;
- loss of interest in this type of activities, especially from the younger generation;
- lack of labor force;
- the aging of farmers and difficulty in adapting to modern market conditions.

Farming, as a central element of the community agrarian structure, can be analyzed considering certain economic performance indicators, in the thesis being presented: the number of holdings and their size. With reference to the number of holdings, their upward trend emerges in the analyzed period. Another positive aspect noted is the small but constant increase in the number of large-scale holdings, probably contributing to this aspect are the surface subsidies and financing from community funds. As negative aspects it should be mentioned: still the existence of a large number of small agricultural holdings, with areas divided into many plots for the exploitation of which the production costs exceed many times the value of the production obtained.

There is also an increase in the number of foreign people who have requested APIA support, an increase in the number of family businesses from 33 to 530, obviously also in the exploited area, an increase in the number of individual businesses from 311 to 402. In the case of these increases, subsidies and financing of agricultural activity, especially through the sub-measure aimed at young farmers, are the stimulating elements. Decreases, both in terms of number and exploited area, were registered in the case of legal entities, and authorized physical persons.

Regarding the activities carried out in associative forms, according to the records of the Directorate for Agriculture and Rural Development Maramureș, there are 20 cooperatives and 1 group of producers. Their scope of activity includes the following sectors: agriculture, animal husbandry, vegetables, fruit growing.

- the third direction of chapter three followed *the analysis of the socio-economic development degree of the rural communities from Maramureș mountain area*. The mountainous area of Maramureș is characterized by small and medium-sized settlements, some marked by a representative degree of poverty, but with socio-economic recovery tendencies, the existing resources, either natural or human, and the territorial equipment being able to support and boost various directions of their recovery. Maramureș means a specific community, a certain way of life, but also a certain way of living. Perhaps the easiest to expose is the economic development degree with the help of indicators related to existing housing, the occupied population, the territorial equipment degree, etc. In the case of the Maramureș area, during the last seven years the housing trend is an increasing one, so if in the first year considered, 2015, the total number of homes was 204,709, in the last year, 2021, the total number of homes reached 208,810. For the second indicator, the employed population by activities of the national economy, the conclusions drawn reveal, for the presented period, the fact that the majority share is held by the peoples employed in agricultural activities, manufacturing, construction, education, transport, health and social assistance. Making a general review of the dynamics of employees in the analyzed mountain area, a gratifying evolution was found, in the sense of an increase in the number of employees, per total area, from 10040 in 2018 to 10568 in 2021. The social identity of the area under study is also configured by the specific occupations, and in the case of Maramureș they converge towards the agricultural field, with a greater share of the animal husbandry branch, then towards the field crafts, and woodworking, and more recently for tourism.

The territorial equipment degree from the analyzed area is of great importance for supporting human existence in the first place, and then for supporting economic activities, regardless of their type. The degree of territorial equipment is primarily reflected by the road network. In the category of national and county roads, there are increasing trends in the number of existing km. The only category that registers a slight reduction in the number of existing km is represented by communal roads. Also in the case of the existing railways from the county, the situation is gratifying, in the last seven years the trend has been constantly increasing. Thus, if until 2021 the length of railways in operation was maintained at 207 km, in 2022 their length reaches 219 km. By correlating the information with those related to the road situation at the county level, can be supported the conclusion that the mobility of the population can be ensured both for the performance of lucrative activities and for leisure activities. Regarding access to basic services, in the case of medical services, there are 8 hospitals at the county level, all distributed in the urban environment, three being in the city of Baia Mare and one each in Sighetul

Marmației, Cavnic, Borșa, Targu Lapuș and Viseu de Sus. Regarding the electricity supply, the area under analysis has a high degree of electrification, of 99.6%, being included in this percentage both the urban and the rural environment. Regarding the sewage situation, a big minus of the Romanian rural environment as a whole, in the case of the rural environment from mountainous area of Maramureș County, the situation is improving, from 98 km in 2016 to 216.8 km in 2021.

In conclusion, it can be said that the analyzed region/area is characterized by a local specific that gives it a cultural identity of great value, this being supported by: the geographical position, good infrastructure, especially in terms of roads, a multi-ethnic structure, a representative lifestyle. All these aspects give the area a "unique" character, and the research undertaken reveals both strengths and weaknesses.

In Chapter 4 "Research regarding the identification of rural local communities specific from in the mountain area of Maramures and the perception about Maramures tourist village" it is desired to identify the local tourist resources that make the Maramures mountain area a valuable area from a tourist point of view, but also to identify the perception and "vision" of tourists about the Maramures tourist village.

For the first objective of the chapter, *the identification of the specific elements that can stimulate the rural tourism activity from Maramures*, following the centralization of the information obtained, a series of representative aspects were identified that serve to configure the image of the mountain area subject to research and at the same time to identify the degree of its tourism development. In those 43 municipalities of the mountain area subject to our research, certain representative elements can be found that can be exploited through tourist activities, and in order to highlight them, a brief study was carried out on each municipality separately, and the conclusions drawn outline certain centers with a strong tourist inclination:

- Sapanta (representative of candles, costumes, erasure, the "comic" perception of death highlighted by the cheerful cemetery, the wooden church, representative of its height at the European level);
- Iza Valley (representative of the carved wooden gates, the folk port, traditions);
- Rozavlea, Ieud (representative of the oldest church in the Maramureș area, dating from 1364).
- Moses (representative of the sculptural ensemble dedicated to the local patriots killed in 1044).
- Borsa (representative of the 64 mineral springs, the tourist complex and the wooden churches).

The villages from mountain area of Maramures reflect the evolution of the area over time, but at the same time the specific tradition. It is a beneficial aspect that, although modernism has penetrated this area as well, in many locations the novel, original elements that otherwise brought the area out of anonymity through the unmistakable architecture present in: wooden gates, wooden churches, houses and other wooden outbuildings are still preserved.

- In order to succeed in *identifying the perception and "vision" of tourists about the Maramures tourist village*, the quantitative case study method was used, through the application of a questionnaire in the most representative communities of mountain area (communities where tourist accommodation units are found). The applied questionnaire had a number of ten questions organized in certain directions:

- *Identification of the suitability of the studied mountain area for tourism and the specific elements of the tourist product.* The findings identified following the centralization of the information highlight that 87.39% of the surveyed tourists consider the mountainous area of Maramures County to be favorable for the development of rural tourism. This favorability is based on natural resources and special landscapes, as motivation for 14.46% of respondents, local gastronomic products for 25.10% of respondents and specific traditions of great originality for 29.85% of respondents. These traditions and customs are considered by tourists the elements that "brought this area to light", especially at the international level. Regarding the third line of this direction, the identification of the satisfaction degree regarding the tourist product "life in the country in Maramureș", the consistency of the tourists' answers is noticeable, they put the gastronomic part, respectively the food element, but also the quality of the accommodation services in the right place. On the other hand, they sanction the limited offer of leisure possibilities.

- *Maramures tourist village located between the tourist's expectations and reality*, considering each of the three component elements of the tourist product (accommodation, food and leisure) separately. Considering the accommodation from the total number of valid answers, the expectations of 33.88% of the respondents have converted to a good quality-price ratio, 33.16% to originality, and 32.95% have converted to high quality. For this element, tourists stated that reality exceeded expectations. 36.46% were impressed on the spot by the high quality, 43.08% originality when they made contact with reality. For the food element, in the expectations section, 35.74% of those surveyed put high quality first. In the case of the leisure element, in terms of expectations, tourists put the quality-price ratio in first place, in proportion of 39.46%, in second place originality in proportion of 31.19% and in third place quality in proportion of 29.34%. The tourist wants a genuine, authentic tourist product, and the

proposals for a future tourist village converge towards: use of traditional houses for accommodation, the use of traditional products and recipes, the inclusion in a greater proportion of activities/crafts with local specificity in the tourist program, strengthening partnerships with locals in the form of valorizing their own products through tourist village, creating tasting points of local gastronomic products.

- *Highlighting the link between tourism activity and the development of the local community.* Starting from the main purpose of the research carried out during the doctoral thesis, the aim was to identify how the link between tourism activity and the development of the local community is seen in the mind of the tourist, and especially to identify the pillars of supporting tourism development in rural mountain community of Maramures. Tourists see the connection between the development of tourist activity and the development degree from the studied area in proportion of 70.66%, this supporting: the increase in demand for local products, the possibility of capitalizing on traditions and crafts, stimulating the maintenance of interest in them and their transmission to the young generation and the increase of incomes and the living standard of rural community. Among the multiple possibilities for supporting the development of the community, the creation of a traditional tourist village would be the most "comprehensive" possibility for supporting the development of the local community.

- *The identification of proposals to improve the Maramures tourism product* constituted a subpoint of this second direction within chapter four. The most frequently mentioned proposals refer to:

- Greater emphasis on activities specific to the local community;
- The creation of a traditional tourist village, where tourists can see the way of life and the locals the opportunities for carrying out tourist activities;
- Realization of a circuit focusing on the "strong" resources of the community;
- Strengthening collaboration with tourist agencies;
- The creation of a Maramures tourist center, specialized in rural tourist activity, to ensure the coordination of the activity;
- Increasing the branding of original and authentic products or local crafts.

In **Chapter 5**, entitled "**Contributions to the development of Maramures mountain rural communities' economy through specific tourist proposals**" were presented information regarding the justification of the capitalization through tourism of mountain communities from Maramures and concrete proposals regarding the increase of the rural mountain communities visibility through rural resources through specific proposals. In order to achieve the objectives proposed in this chapter, various sources of information were used, including certain information taken from various statistical sources, various current researches in the field, but also certain researches carried out by us in the area under analysis. All this information obtained was used to:

- the creation of a network specific to the tourist activity, including the entire organizational system. The advantages of such a proposal could be multiple, starting from the ease of commercialization and up to the organized conduct of activities and, above all, increasing the tourist's satisfaction. In addition to all the positive things, there are certain barriers to overcome, namely the refractory attitude vis-à-vis the association and then related to who will coordinate the activity.

- the possibility of developing a development plan for the rural mountain communities of Maramures, this could be a sustainable solution to reanimate the villages, namely their introduction to tourism activity;

- the proposal for the implementation of the "tourist village" concept in the analyzed area. Capitalizing on the tourism resources specific to these types of activities, and especially specific to the Maramures rural mountain area, to be included under the brand of "traditional tourist village", we believe that it can represent the incentive of local development certainly in a sustainable way, so it can allow the capitalization of special local cultural peculiarities that will be able to generate the dynamism of traditional economic activities, thus creating and providing jobs, stopping the rural exodus, so a series of aspects with a positive impact for the analyzed mountain area.

Conclusions and recommendations (selection)

In the current period, the attention paid to the rural environment, well-grounded by the way, derives from its unique resources. However, in order to ensure a profitable capitalization of all the resources specific to the rural environment, a rethinking of its development way is necessary. Focusing strictly on the development direction of the rural environment through agricultural activities is no longer relevant, even more so in the analyzed area, where the agricultural surface is reduced and a series of negative aspects are found such as: reduced access to services, depopulation or lack of jobs, low interest from young people for the rural environment. In this context, a future sustainable tourism development requires a multi-level approach, adapted to the crucial changes and requirements of the current times.

Analyzing the Maramures mountainous rural area, a number of negative aspects should be mentioned:

- massive job losses from the mountain area, especially in the countryside;
- the definitive abandonment of rural activities (agricultural and non-agricultural) by the young people from the mountain area and the massive migration to western countries or to urban areas;
- reduced access to professional training for young mountain farmers;
- the non-existence of professional schools for mountain activities and a very small number of specialized school groups;
- poor information of farmers regarding access to funds;
- the existence of a large number of poorly modernized farms.

On the other hand, the beneficial elements that constitute advantages for the studied area can be summarized as follows:

- enormous tourist potential due to both the geographical position and the cultural heritage of the cross-border region of Maramures; - particularly rich cultural traditions; - the development of spa tourism due to the salt mines in the region;
- extremely rich and internationally recognized immovable cultural heritage, representative of all historical periods (the wooden churches from Maramures, the "Happy Cemetery" from Sapanta, etc.);
- strong centers for preserving the cultural traditions of the minorities and the majority population (architecture, woodworking, fabrics, traditional painting);
- the revitalization of crafts, through SME development initiatives focused on "peasant" industries (fabric, ceramics, woodworking, etc.)

The fact that the mountainous rural area of Maramures has representative resources for rural tourist activities is a fact demonstrated by the numerous reservations, specific traditions, original crafts and special gastronomic products. A multi-level approach, adapted to the crucial changes and requirements of the current times to capitalize on all these assets is the traditional tourist village. Such a proposal is based on a participatory approach, the consequences of such a project could be:

- the possibility to offer villagers the benefits of a higher and more modern lifestyle, while preserving the values, traditions and customs of rural communities, understanding the advantages of a sustainable and healthy lifestyle;
- elimination of gaps with urban areas;
- capitalizing on local opportunities and eliminating or reducing poverty, specific problems especially for agricultural activities (marketing products directly at profitable prices), specific threats to the rural environment in a word.

In the field of rural development, it is considered as a strategic priority to promote specific measures for the renewal of the village in the Maramure area, under the conditions of preservation and capitalization of traditions and unique culture. Starting from the problems encountered nowadays in the field of agriculture and especially in the case of rural areas, and taking into account the interdependence between them, the solution to support the future development of area under study would be the creation of a multifunctional model that would lead to agricultural and rural development. The basic principle of the implementation of this model is represented by the promotion of the agricultural functions development specific to rural areas, which should be accompanied by the equal promotion of the non-agricultural functions of their areas. This model is considered to be compatible with the economic and social policy of the European Union, whose main objective is to reduce the development disparities between the regions within the Union and to reduce the development gaps between rural and urban areas.